

צריך להסירו, (ב) והלועם לתינוק צריך להמתין. הגב ואם מלא ח"כ בשר שצין השיניים ומסירו לריק להדיח פיו קודם שיאכל גזינה. ו"א דאין לריכין להמתין שש שעות רק מיד אם סלק וצריך צרכת המזון מותר ע"י קנות וכדחה, וכמנהג הפשוט במדינות אלו להמתין אחר אכילת הבשר שעה א' ואוכלין ח"כ גזינה, מיכא לריכין לצרך ג"כ צרכת המזון אחר הבשר דאז הוי כסעודה אחרת דמותר לאכול לדברי המקילין, אבל בלא צרכת המזון לא מהני המתנה שעה, ואין חילוק אם המתין כשעה קודם צרכת המזון או ח"כ. ואם מלא בשר בין שינוי אחר כשעה, לריק לנקרו ולהסירו. וי"א דאין לצרך צרכת המזון ע"מ לאכול גזינה, אבל אין נזכרין בזה. ויש מזקדקים להמתין שש שעות אחר אכילת בשר לגזינה, וכן נכון לעשות.

נ ש מ ת א ב ר ה ם

בכה"ג שגילה דעתו מקודם והתנה בפירוש דאינו רוצה כלל שיהיה נדר מיהכ"ת גימא שאף בכגון דא הרי זה נעשה נדר, גם נגד תנאי מפורש שהתנה בריש שתא דאינו רוצה שיהא נדר. ולכן גלע"ד דכל שהוא אומר סתם ולא בלשון נדר ה"ז חשיב כאומר בפירוש בלי נדר, עכ"ל. ולפי דבריו לכאורה גם בניד"ד אינו צריך התרת נדרים ומחלוקת הפוסקים הנ"ל באדם שלא עשה תנאי בערב ר"ה ויוהכ"פ. אמנם א"ל הגאון שליט"א ששאני הכא כיון שיש כאן קבלה דרבים בעיקר המנהג, ולכן שוב תלוי במחלוקת המובאת לעיל אם צריכים התרת נדרים או לא.

(ב) והלועם לתינוק. כתבו הט"ז¹⁶ והש"ך¹⁷ שלפי טעם רש"י¹⁸ והטור שהאיסור לאכול חלב אחרי בשר הוא משום שהבשר מוציא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך, אין צריך להמתין, דכיון דלא אכלו אינו מוציא טעם. אך לטעם הרמב"ם¹⁹ שהאיסור הוא משום בשר שבין השיניים, צריך להמתין. וק"ל להחמיר כשני הטעמים. ועי' בחידושי רעק"א שדייק מלשון הרמ"א: דדוקא אחר אכילה הוא דמחמירין, אבל לאחר לעיסה לתינוק כיון דיש מתירין לגמרי, אין ממתניין שש שעות, עכ"ד. ואם לועס לתינוק תבשיל שיש בו שומן, כותב הפמ"ג²⁰ שלכאורה לכל הפירושים אינו צריך להמתין, דמושך ליכא כיון דלא אכל, ובין השיניים נמי ליכא, ומ"מ יש להחמיר להמתין שש שעות משום לא פלוג, וישראל קדושים ואין לפרוץ גדר. וכ"כ החיד"א²¹, הפ"ת²² והזבחי צדק²³. ודוקא לועס, אבל טעם בלשונו ופלט מיד, אינו צריך להמתין לכ"ע, גם אם לקח חתיכת בשר לתוך פיו ותכף החזירו שלם אינו צריך להמתין, וכ"ש אם טעם שומן ופלט דאינו צריך להמתין²⁴.

שיניים תותבות — כותב הכף החיים²⁵: אין להחמיר דבודאי נעשו ממין דבר

(22) ס"ק א.

(16) ס"ק א.

(23) ס"ק ד.

(17) ס"ק ב.

(24) כף החיים ס"ק ד בשם מהרש"ק הגהות על

(18) חולין קה ע"א.

פמ"ג; וכ"כ הזבחי צדק ס"ק ה.

(19) מאכלות אסורות פ"ט הכ"ח.

(25) ס"ק כב בשם השו"ת שאילת שלום, וכן

(20) מ"ז ס"ק א.

מובא בדרכ"ת ס"ק יא.

(21) שיורי ברכה ס"ק יב.

נשמת אברהם

קשה ושיע דלא בלעי ולא פלטי כמו כלי זכוכית, וגם המאכלים על פי הרוב המה רק מכלי שני ואין היד סולדת בהם וכו'. אמנם עכ"ז הנני מזהיר לכל שזאל אותי דמהראוי לכל יר"ש שיהיה לו שיניים של בשר בפני עצמו ושל חלב בפני עצמו, ומכ"ש לפסח שראוי להחמיר לעשות לו חדשים²⁶, וכן ידעתי מכמה אנשים יראי ד' שנוהרים בזה וכו'. ומיהו עיין לקמן סי' קה סע' ב דחום שאין היד סולדת בו לכ"ע אינו מפליט ומבליע, וא"כ זה האוכל ודאי שאינו יכול לאכול דבר שהיד סולדת בו מחמת חומו, וא"כ אפילו אם יהיו השיניים מה שיהיו אין בולעים ואין פולטים מחמת שאין האוכל יד סולדת בו, ואם כן לפום דינא די ברחיצה, בין בשר וחלב ובין לפסח, וע"ז יש לסמוך מי שא"א לו לעשות אחרים, וכ"ש אם השיניים בעצמם הם ממין שאין מפליט ומבליע דשרי, עכ"ל של הכף החיים. וכן ראיתי בשו"ת מהרש"ם²⁷ שכתב להקל בבשר וחלב, אך לענין פסח דגם בכלי שני מחמירים ולשיטת כמה פוסקים גם בצונן, יש להחמיר להדיחן ע"י עירוי ברותחין קודם הפסח. וכן מיקל גם בשו"ת יביע אומר²⁸ לגבי בשר וחלב.

וכתב לי הגרש"ז אויערבאך שליט"א: בדרך כלל רגילים אנשים לאכול ולשתות אוכלין ומשקין גם כשיד האדם סולדת בהם. כמו כן בפלטה העליונה יש חלק שהוא כסף או זהב וזה מתכת לא כזכוכית. גם הרי יש שיש להם כותרות של זהב על השיניים. גם אוכלים בהם גוש שלדעת הרבה פוסקים חשיב ככלי ראשון. אולם עיקר הטעם להקל הוא מפני שהחום הטבעי שבתוך הפה מקלקל ומפסיד את הטעם הבלוע וגם לאחר זמן קצר דינו כאינו בן יומו ורק מאכילת בשר לחלב ממש החמירו חכמים, אבל לא חשו כלל על הטעם הבלוע שבתוך התותבות, עכ"ל.

וראה מה שמוכיח הגרש"ז אויערבאך שליט"א²⁹ דעד ארבעים וחמש מעלות צלזיוס אין לחוש כלל שהיד סולדת בו גם בדאורייתא, מהא דלכ"ע בית השחיטה צונן לפני גמר השחיטה (חולין ח ע"ב וראה גם ביו"ד סי' י סע' ב ובש"ך שם), ומכיון דלא נזכר כלל בפוסקים שום חילוק בין סכין שנשחט בה בהמה לסכין שנשחט בה עוף (ואינם בולעים כלום) וידוע ששיעור מדת החום של תורים ובני יונה בריאים הוא ארבעים וחמש מעלות, וגם בשחט את היונה נקטינן דבתחילת שחיטה הוה לכרע צונן גמור ואין הסכין בולע כלום, א"כ מוכח ודאי דעד שיעור ארבעים וחמש מעלות צלזיוס אין לחוש כלל דשמא היד סולדת בו, עכ"ל.

²⁶וצר החכמה

אכילה דרך זונדה — חולה שמאכילים אותו דרך צינור שהוכנס לתוך הקיבה, אם דרך פיו ואם דרך דופן בטנו, האם מותר להאכילו בשר בחלב יחד כשלא נתבשלו ביחד, או בזה מיד אחרי זה. למעשה כל השאלה היא רק לגבי איסור אכילה ואין כאן שאלה לגבי איסור הנאה, כי הלא נפסק בשו"ע³⁰ שכל בשר בחלב שאינו אסור באכילה אלא מדרבנן, כגון בשר וחלב שלא נתבשלו יחד, מותר בהנאה אף מדרבנן³¹. וכאן השאלה היא אם אכילה ללא הנאת גרון נקראת אכילה או לא. ועיין בגמ'³²

²⁶ עיין בדברינו בנשמת אברהם או"ח סי' תנא

²⁹ נועם כרך ו תשכ"ג עמ' שיד.

³⁰ יו"ד סי' פז סע' א וסע' ג.

³¹ ט"ז וש"ך, ועיין גם בבאה"ט שם.

³² חולין קג ע"ב.

²⁷ ח"א סי' קצו.

²⁸ ח"ג או"ח סי' כד.